

Вінницький національний технічний університет
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГ

(обов'язковий)

I (бакалаврський) рівень вищої освіти

2020-2021 н.р.

Освітня програма **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Спеціальність **076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Викладач: **Пілявоз Т. М.**

Мова викладання: **українська**

Семестр – **7**

Кредитів ЕКТС – **4**

Лекцій – 36 год. (денна форма), 6 год. (заочна форма)

Лабораторних – 18 год. (дена форма)

Практичних – 18 год. (дена форма), 4 год. (заочна форма)

Самостійна робота – 48 год. (денна форма), 110 год. (заочна форма)

Вид контролю: **іспит**

Передумови для вивчення. Основою для вивчення дисципліни «Фінансовий ринок та інтернет-трейдинг» є дисципліни «Підприємництво у ЗЕД», «Статистика», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», а також знання, набуті під час проходження виробничої практики, і є методологічною основою для дисциплін «Біржова діяльність», «Основи фінансового менеджменту».

Метою дисципліни «Фінансовий ринок та інтернет-трейдинг» є формування в студентів системи теоретичних і практичних знань з основ функціонування та розвитку фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин, значення кожної з його складових у становленні і розвитку економіки країни, ролі фінансових інструментів у формуванні фінансових ресурсів країни, механізму організації обігу фінансових активів на відповідному сегменті фінансового ринку, а також щодо реалізації стратегій онлайн торгівлі фінансовими активами.

Компетентності:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Результати навчання:

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

ПРН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні:

знати:

- сутність функціонування фінансових ринків і основні механізми його забезпечення;

- інструменти, що використовуються для здійснення фінансових операцій;
- механізми і способи здійснення фінансових операцій і забезпечення їх надійності;
- основні принципи функціонування банківської системи, фондового і валютного ринків і їх регулювання;
- основні законодавчі акти, що регулюють функціонування фінансових ринків і взагалі всієї фінансової системи в Україні;
- міжнародні ринки, фінансові ринки і основні інструменти, що застосовуються на даних ринках;
- основні інформаційні і комп'ютерні системи здійснення фінансових операцій;
- засади організації інтернет-трейдингу на ринках фінансових активів.

вміти:

- проводити аналіз ринків, їх прогнозування за допомогою методів технічного і фундаментального аналізу;
- оцінювати фінансові інструменти і вибирати найкращі способи їх застосування;
- оцінювати ефективність фінансових інструментів і активів;
- визначати ризики фінансових інструментів на всіх стадіях їх використання, механізми і інструменти їх запобігання;
- організовувати ефективне управління фінансовими ризиками.

Тематика

Змістовий модуль 1. Організація та функціонування фінансового ринку

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції, роль в економіці

Сутність фінансового ринку. Необхідність і передумови його створення. Принципи та функції функціонування фінансового ринку. Його структура. Класифікація фінансових ринків. Фінансові активи та фінансові інструменти. Місце фінансового ринку в світовій системі. Рух фінансових ресурсів.

Тема 2. Регулювання фінансового ринку.

Основи правового регулювання фінансового ринку в Україні. Правові норми регулювання фінансового ринку і розвитку його інфраструктури.

Правове регулювання фондового ринку в Україні. Стратегія розвитку фондового ринку. Правові норми захисту майнових прав інвесторів. Права та обов'язки інституційних інвесторів. Забезпечення відкритості, прозорості інформації про емітента. Захист прав емітента.

Правові основи розвитку грошового ринку і ринку банківських позичок в Україні. Особливості формування нормативної бази грошового ринку та ринку банківських позичок.

Тема 3. Інфраструктура фінансового ринку

Поняття та елементи ринкової інфраструктури. Сегментний аналіз розвитку ринку фінансових послуг. Ринок ануїтетів – проблеми створення. Структуризація та сегментація фінансового ринку. Методологічні підходи та методи структуризації, поняття сегментації фінансового ринку. Характеристики його структури.

Тема 4. Ризик і ціна капіталу.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів. Зміна вартості грошей у часі. Види та структура відсоткових ставок. Механізм оцінювання фінансових активів. Формування вартості окремих фінансових інструментів. Фінансові ризики. Розвиток теорій ризику. Поняття фінансового ризику. Підходи до вибору стратегії захисту від валютних ризиків. Сучасні методи хеджування ризиків.

Тема 5. Аналіз грошового ринку

Сутність та особливості функціонування. Структура та основні інструменти. Організація та особливості функціонування депозитного ринку. Послуги для здійснення грошових платежів та розрахунків. Операції з інструментами грошового ринку. Державні фінансові інститути. Критерії вибору банку вкладниками. Особливості облікового ринку. Міжбанківський ринок та операції, що на ньому здійснюються. Використання прийомів фундаментального аналізу для оцінки стану грошового ринку.

Змістовий модуль 2. Характеристика сегментів фінансового ринку

Тема 6. Вивчення ринку капіталів

Основи організації ринку капіталів. Кредитний ринок як частина ринку капіталів. Основні форми кредитних відносин. Кредитні рейтинги. Поняття і економічна роль банківського кредиту. Методи і принципи фінансування капітальних вкладень комерційними банками. Лізингові та селенгові операції. Кредитні спілки.

Тема 7. Дослідження валютного ринку

Становлення національної та світової валютних систем. Поняття, функції та суб'єкти валютного ринку. Валютні операції. Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку. FOREX. Конверсійні операції на валютному ринку. Ринок операцій спот. Валютний курс і котировки. Види валютних курсів. Визначення крос-курсу валюти. Форвардні операції. Опціон і своп. Використання прийомів технічного аналізу та його фігур трейдерами на ринку FOREX. Міжнародні розрахунки.

Техніка укладання ф'ючерсних контрактів. Основні учасники ринку термінових контрактів.

Тема 8. Ринок похідних фінансових інструментів

Особливості розвитку похідних цінних паперів. Деривативи. Історія виникнення та розвитку строккових угод. Характеристика основних похідних фінансових інструментів. Створення ринку «синтетичних» цінних паперів.

Тема 9. Аналіз фондового ринку

Загальна характеристика фондового ринку та основні ознаки класифікації. Учасники фондового ринку та їх професійна діяльність. Основні операції на фондовому ринку. Використання прийомів і методів фундаментального та технічного аналізу для прогнозування ситуації на фондовому ринку. Фактори формування ринку державних цінних паперів. Управління портфелем цінних паперів.

Тема 10. Фондова біржа та біржові операції

Основи організації та роботи біржі. Біржовий статут і правила біржі. Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі. Види біржових наказів та угод. Біржові індекси, їх значення. Індекси зарубіжних фондових ринків: Dow Jones, Standard and Poors, DAX. Міжнародні індекси. Індекси Міжнародної фінансової корпорації (IFC): IFC Frontier, IFC Global, IFC Investable. Включення України до індексу IFC Frontier на базі індексу ПФТС. Фондові індекси України: Комекс-брок, Wood-15, ProU-50, Індекс ПФТС.

Тема 11. Організаційні основи інтернет-трейдингу фінансовими активами

Сутність та переваги інтернет-трейдингу фінансовими активами. Арбітражні операції на умовах маржинальної торгівлі на валютному ринку. Види торгівельних заявок (ринкові, лімітовані, умовні). Механізм короткого продажу фінансових активів. Розрахунок маржі за операціями з цінними паперами згідно вимог Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Програмне забезпечення інтернет-трейдингу фінансовими активами (Quik, MetaTrader). Види інвестиційного аналізу для прийняття рішень щодо купівлі-продажу фінансових активів. Порівняльна ефективність методів фундаментального та технічного аналізу. Раціональний аналіз. Послідовність прийняття інвестиційних рішень.

Теми лабораторних занять

1. Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів.
2. Механізм оцінювання фінансових активів.
3. Прийоми фундаментального аналізу для оцінки стану грошового ринку.
4. Методи і принципи фінансування капітальних вкладень комерційними банками.
5. Прийоми технічного аналізу та його фігур трейдерами на ринку FOREX.

6. Прийоми і методи фундаментального та технічного аналізу для прогнозування ситуації на фондовому ринку.
7. Програмне забезпечення інтернет-трейдингу.
8. Фундаментальний аналіз об'єктів інтернет-трейдингу.

Теми практичних занять

1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці
2. Регулювання фінансового ринку
3. Інфраструктура фінансового ринку
4. Ризик і ціна капіталу
5. Аналіз грошового ринку
6. Вивчення ринку капіталів
7. Дослідження валютного ринку
8. Ринок похідних фінансових інструментів
9. Аналіз фондового ринку
10. Фондова біржа та біржові операції
11. Загальні засади інтернет-торгівлі на сучасних фінансових ринках

Методи навчання та техніки, які будуть використовуватись

Основними методами навчання є:

- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- презентація;
- інтерактивні методи;
- консультації.

Індивідуальні завдання

Робочим навчальним планом передбачена контрольна робота (для здобувачів заочної форми навчання). Передбачено виконання індивідуальних завдань на практичних заняттях та у вигляді домашніх завдань.

Форми та методи контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань здобувачами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань здобувачів здійснюється на практичних заняттях. Поточний контроль організовано у формі вибіркового усного опитування, виконання лабораторних робіт та практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі тестових завдань. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді. Підсумковий контроль - іспит.

Оцінювання результатів навчання

<i>Модуль 1</i>		<i>Модуль 2</i>	
Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
Тема 1 (практ.завдання)	3	Тема 6 (практ.завдання)	3
Тема 2 (практ.завдання)	3	Тема 7 (лаборат. робота, практи.завдання)	5
Тема 3 (лаборат. робота, практи.завдання)	5	Тема 8 (практ.завдання)	3
Тема 4 (лаборат. робота, практи.завдання)	5	Тема 9 (лаборат. робота, практи.завдання)	5
Тема 5 (лаборат. робота, практи.завдання)	5	Тема 10 (практ.завдання)	3
		Тема 11 (лаборат. робота, практи.завдання)	5
Колоквіум 1 (тести)	15	Колоквіум 2 (тести)	15
Сума за модуль 1	36	Сума за модуль 1	39
Іспит - 25 балів			
Сума за семестр 100 балів			

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	90-100б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання у сфері біржової діяльності для подальшого використання на практиці, сформовано необхідні практичні навички забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре «4+»	B	82-89б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано вміння викладати основні ідеї щодо знання у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
	добре «4»	C	75-81б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.

II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно «3+»	D	64-74б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
	задовільно «3»	E	60-63б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.
I Низький «2»	«незадовільно з можливістю повторного складання «2»	FX	35-59б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни «2»	F	0-34б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За нац. шкалою	Критерії оцінювання		
		Усна доповідь	Практичне завдання	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	3 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	5 б.: виставляється при правильному та безпомилковому виконанні з поясненням і коментуванням отриманих результатів	14-15(16) б.: 90-100% правильних відповідей
III Достатній (конструктивний) «4»	добре	2 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	3-4 б.: при правильному і безпомилковому виконанні завдання, але без пояснень, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	12-13 б.: 75-89% правильних відповідей
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно	1 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	1-2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, виявлено недостатнє знання й розуміння	9-11 б.: 60-74% правильних відповідей
I Низький «2»	незадовільно	0 б.: за повну відсутність відповіді	0 б.: виставляється у випадку, якщо завдання не виконано взагалі	0-8 б.: 0-59% правильних відповідей

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень «Кодекс етики ВНТУ», «Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників ВНТУ», «Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень студентів у ВНТУ» та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про Національний банк України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про депозитарну систему України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Закон України «Про обіг векселів в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
8. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Біржовий фінансовий ринок України проблеми і перспективи розвитку монографія / О.Ю. Могилевська, Н.П. Резнік, А.М. Слободяник. – К: Вид-во КиМУ, 2017. – 262 с
11. Берідзе Т. М. Фондовий ринок: функціонування та розвиток : монографія / Берідзе Т. М., Лохман Н. В., Пасічник Н. В. – Кременчук : Щербатих О. В. [вид.], 2018. – 252 с.
12. Гарбар Ж.В. Фінансовий ринок: монографія / Ж.В. Гарбар. – К.: Київ. торг.-екон. ун-т, 2015. – 455 с.
13. Дема Д. І. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська ; за заг. ред. канд. екон. наук. проф. Д. І. Деми ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 447 с.
14. Копилова, О. В. Трейдингові мережі: сутність та еволюція : монографія / О. В. Копилова. – Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. – 207 с.
15. Кравчук І.С. Інтернет-трейдинг на фінансових ринках: Навчально-методичні матеріали / І.С. Кравчук. – Тернопіль: ТАЙП, 2014. – 163 с.
16. Могилевська О. Ю. Біржовий фінансовий ринок України: проблеми і перспективи розвитку : монографія / О. Ю. Могилевська, Н. П. Резнік, А.

- М. Слободяник ; Київ. міжнар. ун-т. – Київ : Вид-во КиМУ, 2017. – 262 с.
17. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. для студентів екон. спец. / Харків. ін-т фінансів Київ. нац. торг.-екон. ун-ту, Каф. фінансів і кредиту ; [уклад.: І. П. Косарева та ін.]. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2017. – 146 с.
  18. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.] ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль : Паляниця В. А., 2018. – 273 с.
  19. Ринок фінансових послуг : підручник / [Приказюк Н. В. та ін.] ; за ред. Н. В. Приказюк. – Київ : Ямчинський О. В. [вид.], 2019. – 756 с.
  20. Фінансовий ринок: навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.]. – Тернопіль Паляниця В. А [вид.], 2016. – 189 с.
  21. Фінансовий ринок : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [С. С. Арутюнян та ін. ; за заг. ред. С. С. Арутюнян] ; Одес. нац. екон. ун-т. – Київ : Гуляєва В. М., 2018. – 481 с.
  22. Фінансовий ринок : підруч. : у 2 т. / Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018 . – Т. 1 / [Ю. М. Коваленко та ін.] ; керівник авт. кол. і наук. ред. д-р екон. наук, проф. Ю. М. Коваленко. – 2018. – 441 с.
  23. Фінансовий ринок : підруч. : у 2 т. / Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018 . – Т. 2 / [Ю. М. Коваленко та ін.] ; керівник авт. кол. і наук. ред. д-р екон. наук, проф. Ю. М. Коваленко. – 2018. – 387 с.
  24. Чуницька І. І. Фінансовий ринок України: розбудова інфраструктурної компоненти : монографія / І. І. Чуницька ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. – 330 с.
  25. Фондовий ринок: Підручник : у 2 кн. – Кн. 2 / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін. ; за ред В.Д. Базилевича; Київ, нац ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2016. – 656 с.
  26. "Українська біржа" [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.pfts.ua/